

Streektaalsymposium

Streektaalliefhebbers komen deze maanden aan hun trekken, want naast het symposium van de Stichting Nederlandse Dialecten (SND), afgelopen 13 oktober, organiseert het Ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) op 7 november ook nog een streektaal-symposium in Deventer.

De SND programmeerde taalkundigen die zich over de vraag bogen of een streektaal talig te definiëren is. Het antwoord op deze vraag is een academische discussie: het is taalkundigen nooit gelukt om voor welke taal dan ook unieke verschijnselen te achterhalen die niet gedeeld worden met andere (buur)talen.

Het Nederlands en het Duits zijn als talen ontstaan doordat er eerst nationale grenzen werden getrokken die het territorium van Nederland en Duitsland vaststelden. Die nationale grenzen zijn het gevolg van machtsstructuren van overheden. Door het trekken van nieuwe nationale grenzen promoveerde bijvoorbeeld het Lëtzebuergs van een (Moezel-Frankisch) dialect tot de nationale taal van Luxemburg.

Na het trekken van die grenzen beleven mensen de afgegrensde territoria cultureel, sociaal, economisch of talig als een eenheid. Nederland ervaren we cultureel als een eenheid omdat we feesten als Sinterklaas herkenbaar Nederlands vinden en niet Duits. Zo zien we Nederland ook als een talige eenheid die zich van het Duits onderscheidt. Maar de talige werkelijkheid is oneindig complex. Het Duits kent drie lidwoorden - mannelijk *der*, vrouwelijk *die* en onzijdig *das* - en het Nederlands twee: onzijdig *het* en niet-onzijdig *de*. Maar Brabantse en Limburgse dialecten onderscheiden eveneens drie lidwoorden en lijken daarin dus op het Duits.

Het onderscheid tussen taal, streektaal of dialect is een zaak van sprekers zelf. Vinden sprekers dat Nederlands een andere taal is dan het Duits? En ervaren zij het spreken van Nederlands als cruciaal onderdeel van hun Nederlandse identiteit? Zo ervaren streektaal-sprekers ook dat hun taal zich van het Nederlands onderscheidt en identificeren zij zich met die taal als authentieke Friezen of Limburgers.

Uit een recent onderzoek, uitgevoerd in opdracht van deze krant en het Limburgs Museum, blijkt dat 53 procent van de ondervraagden vindt dat de Limburgse identiteit bedreigd wordt. En 73 procent van hen wijst verwatering van de dialecten als oorzaak aan. Zulke gevoelens zijn ook landelijk te vinden als het gaat om de verdringing van het Nederlands door het Engels. De verhitte debatten over de invoering van het Engels in het Nederlands hoger onderwijs zijn daar slechts een klein voorbeeld van.

De erkenning van streektalen is dan ook geen taalkundige kwestie maar een kwestie van politieke wil om aan de identiteit van sprekers recht te doen. Immers, sprekers van dialecten en streektalen én van het Nederlands in de randen van het land zijn niet gelijkwaardig aan de sprekers van het 'goede' Nederlands uit de Randstad.

Het doel van het symposium van Binnenlandse Zaken is na te gaan welke beleidsafspraken er nodig zijn om het gebruik van de erkende streektalen te stimuleren. Gedeputeerde Koopmans spreekt er over het Limburgs dat in zijn ogen mooi is, en belangrijk voor een eigen culturele identiteit. Eveneens presenteren zich jonge onderzoekers die met de nodige inspanning een vertrouwensband met sprekers van het Limburgs hebben opgebouwd. Jolien Makkinga (Meertens Instituut/Universiteit Maastricht) vertelt hoe het gebruik van Limburgs al dan niet kan bijdragen aan het zich thuis voelen in een verzorgingstehuis. Diana Camps (Oslo) vertelt welke waarden mensen hechten aan bepaalde spellingsregels van het Limburgs.

Het BZK-symposium verdiept zich dus in de sprekers zelf en in de sociale betekenis van streektaal in zorg en onderwijs. De sprekers komen met adviezen hoe aan die belevingen, ervaringen, ideeën en emoties van sprekers recht te doen via streektaalbeleid. Die streektaal geeft immers een gevoel van eigenwaarde, zelfbewustzijn en zelfredzaamheid en is een belangrijk houvast in een als complex ervaren samenleving.

Reageren?

leonie.cornips@delimburger.nl

Leonie Cornips, bijzonder hoogleraar Taalcultuur in Limburg aan de UM, over de relatie tussen gesproken talen en dialecten in Limburg en de daaraan ontleende identiteit.

